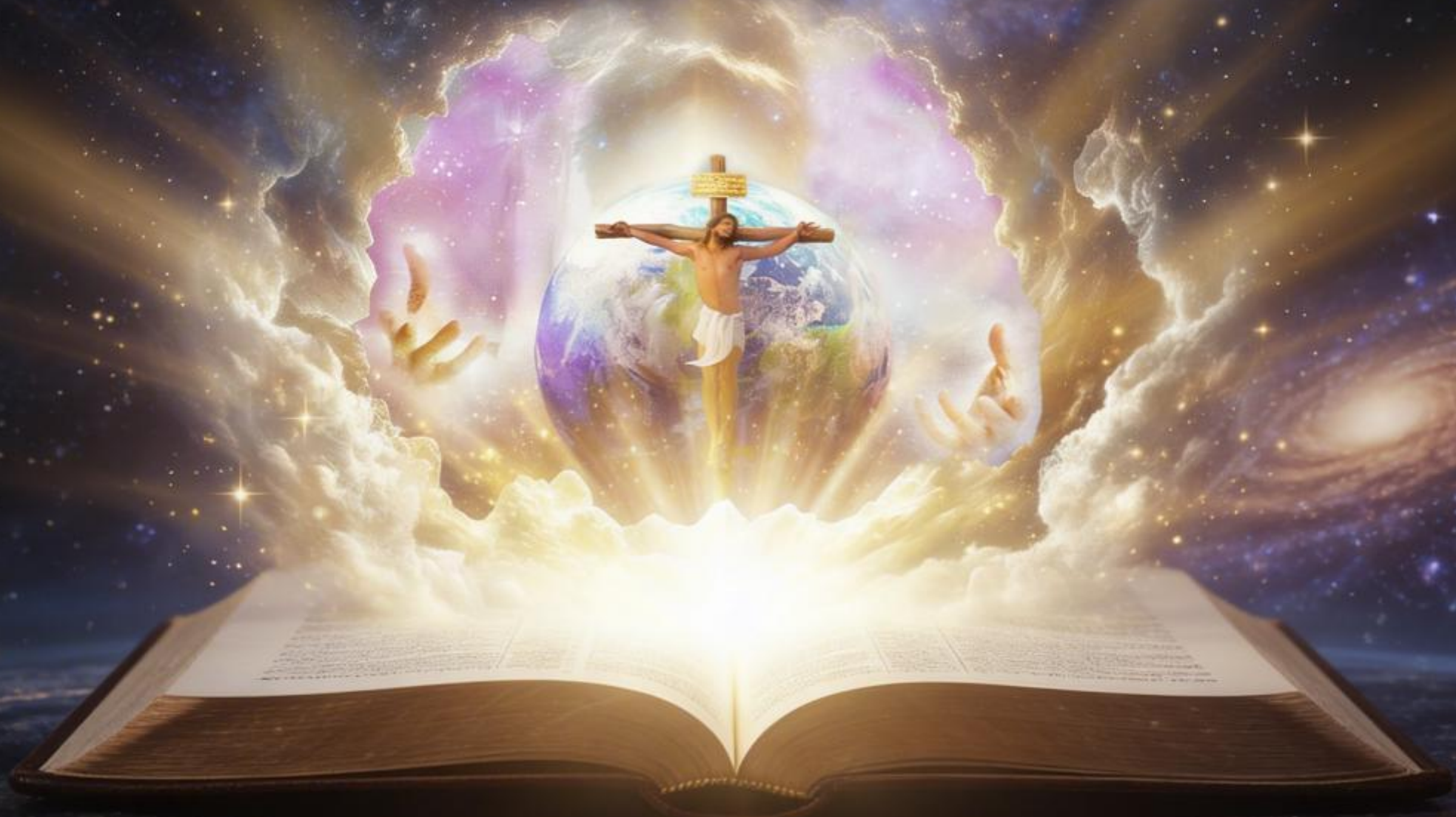

KE 'ILO' I 'A E 'OTUA

Lesoni 2 ki he 'aho 11 'o 'Epeleli 2026

“Pea ko eni ‘ae
mo‘ui
ta‘engata, ko
‘enau ‘ilo koe
ko e ‘Otua
mo‘oni pe
taha, mo Sisu
Kalaisi, ‘aia
na‘a ke
fekau.”

(Sione 17:3)

Kuo fakamele'i 'etau mahino ki he 'Otua 'e he angahala. Kuo tau feinga ke fakafofonga'i la 'i ha ngaahi tamapua 'oku hange ha fanga monumanu pe kakai. Kuo faka'ali'ali ia ko ha tokotaha ta'e'aonga pe pule fakaaao. Ko hono aofangatuku, kuo fakatupu 'e he fa'ahinga 'o e tangata ha 'imisi 'o e 'Otua 'i hono tatau pe 'o'ona.

Ka 'oku fefe mo'oni 'a e 'Otua? 'Oku Ne fu'u ma'ongo'onga nai 'o 'ikai ke tau lava 'o mahino kiate la? Ko e mo'oni, tatau ai pē pe ko e hā 'a e lahi 'o 'etau feingá, he'ikai lava ke mahino'i 'e hotau 'atamaí 'a e 'Otuá. 'Oku tau fie ma'u tokoni.

Ka kuo a'u mai 'a e tokoni. 'Oku ke fie 'ilo pe 'oku fefe la? 'Oku tau ma'u 'i he Tohi Tapu 'a e fakaha mo'oni 'o e natula 'o e 'Otua.

➔ Ko e ngaahi 'ulungaanga 'o e 'Otua.

➔ Ko e 'ulungaanga 'o e 'Otua:

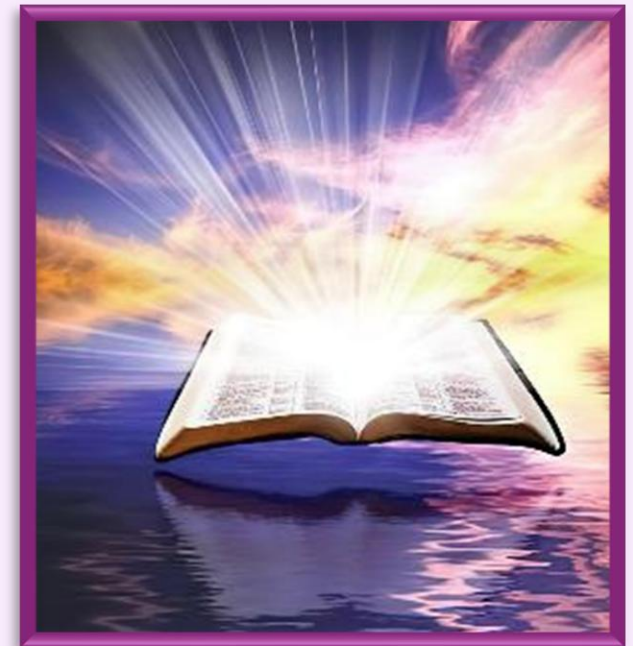
● 'Oku ma'oni'oni 'a e 'Otua

● Ko e 'Otua ko e 'ofa

➔ Ko Hono 'Ilo'i 'o e 'Otua:

● Na'e fakaha 'e he 'Otua 'i he Fakatupu

● Na'e fakaha 'e he 'Otua 'ia Sisu ('Imanuela)

KO E NGA AHI
'ULUNGĀANGA 'O E
'OTUA

“E Sihova ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kautau, ko hai ‘oku tatau mo koe ko Sihova māfimafi?

Pea ko ho‘o mo‘oni ‘oku kāpui koe.” (Saame 89:8)

KO E NGAAHI
‘ULUNGAANGA ‘O E
‘OTUA

‘Oku ‘omi ‘e he Tohi Tapu ‘a e ‘imisi faitotonu, mahino, mo pau taha ‘o e ‘Otua. Ko e taha ‘o e ngaahi founga ‘oku ne faka‘ata kitautolu ke tau ‘ilo‘i la ‘oku fakafou ia ‘i Hono ngaahi ‘ulungaanga.

KO HA NI‘IHI ‘O E NGAAHI ‘ULUNGAANGA ‘O E ‘OTUA

‘Otua Mafimafi (Senesi 17:1)

Tokaima‘ananga (1 Sione 3:20)

‘Oku Ne ‘Afio‘i ‘a e kaha‘u (‘Isaia 46:10)

Ma‘oni‘oni (Saame 11:7)

‘Alo‘ofa (Teutalonome 4:31)

Fa‘a kataki mo fakafiemalie (Loma 15:5)

Ko e tokotaha foaki ‘o e ‘alo‘ofa (Loma 3:24)

Fakamolemole‘i ha Taha (Saame 86:5)

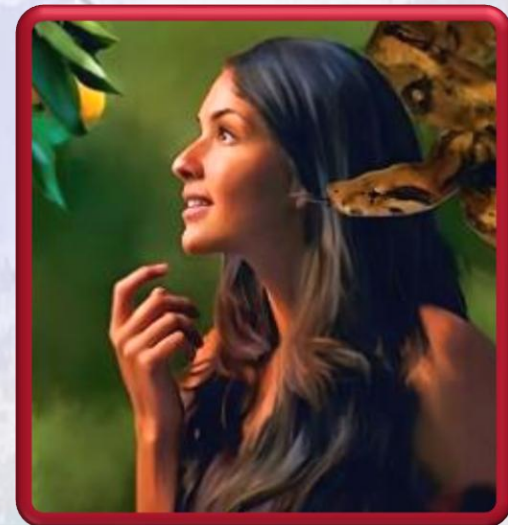
Tu‘i (Saame 47:8)

Ta‘engata (Senesi 21:33)

‘I he‘ene tafa‘aki, kuo feinga ‘a Setane mei he kamata‘anga ke mio‘i ‘a e ‘ulungaanga ‘o e ‘Otua, ‘o fakahaa‘i ia ko ha ‘Otua siokita, ‘a ia ‘oku fekumi pe ki he‘ene lelei pe ‘a‘ana (Senesi 3:4-5).

KO E
'ULUNGAANGA 'O
E 'OTUA

**"Pea na'a na lea fetāliaki, 'o pehē,
"Oku mā'oni'oni, 'oku mā'oni'oni, 'oku mā'oni'oni, 'a
Sihova 'oe ngaahi kautau:
'oku fonu 'a māmani kotoa pē 'i hono nāunau.'"."
(Isaia 6:3)**

'OKU MA'ONI'ONI 'A E 'OTUA

**'Oku fakahikihiki'i la 'e he kau 'angelo 'oku tu'u 'i he tafa'aki
'o e 'Otua ko e "Ma'oni'oni, ma'oni'oni, ma'oni'oni" (Isaia 6:3;
Fakaha 4:8). 'Oku fehokotaki 'aupito 'a e 'ulungaanga ko 'eni
mo Hono 'ulungaanga 'o faka'aonga'i ia 'e 'Isaia ko e huafa
totonu 'o e 'Otua: "'oku folofola 'a e Tokotaha Ma'oni'oni".
(Isaia 40:25; 57:15).**

**'Oku 'uhinga ki he ha ke hoko 'o ma'oni'oni? 'Oku 'uhinga ia ke
fakatapui, vahe'i, ma'a. 'Oku tau ma'oni'oni 'i he taimi 'oku tau
tafoki ai mei he kovi pea fai 'a e ngaue kuo fakafalala mai 'e he
'Otua kiate kitautolu. (Nomipa 15:40; Lev. 11:44; 1 Pita 2:9).**

**Ka 'oku anga - fēfē 'a e kaunga 'a e me'á ni ki he 'Otuá? 'Oku
Ne mavahe kakato mei he kovi pea 'oku 'ikai ha'ane fekau'aki
mo e angahala.**

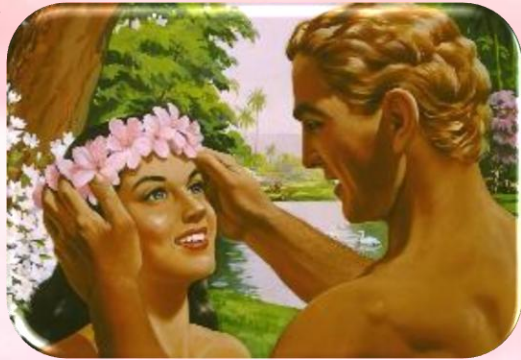
**'Oku 'uhinga 'eni, koe'uhi 'oku Ma'oni'oni la, 'oku ma'oni'oni,
haohaoa, pea tau'ataina mei he siokita 'Ene 'ofa. Koe'uhi 'oku
Ma'oni'oni la, 'oku ma'oni'oni, haohaoa, pea tau'ataina mei he
siokita 'a Hono mafimafi. 'Oku fonu kotoa Hono ngaahi
'ulungaanga 'i he ma'oni'oni mo e haohaoa.**

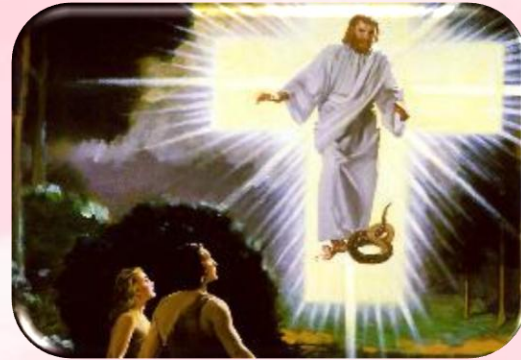
KO E 'OTUA KO E 'OFA

"Pea kuo tau 'ilo'i mo tui ki he 'ofa kuo 'i he 'Otua kiate kitautolu. Ko e 'Otua ko e 'ofa; pea ko ia 'oku nofo 'i he 'ofa, 'oku nofo ia 'i he 'Otua, mo e 'Otua 'iate ia." (1 Sione 4:16)

'Oku 'ikai ngata pe 'i he 'ofa pe foaki 'e he 'Otua 'a e 'ofa (neongo 'oku Ne fai fakatou'osi), ka "ko e 'Otua ko e 'ofa" (1 Sione 4:8, 16). Hange ko e ma'oni'oni, ko e 'ofa ko ha konga mahu'inga ia 'o e natula faka-'Otua.

Na'a ne fakatupu 'a e tangata 'i he 'ofa ko e tangata mo e fefine, pea "fekau'i" kinaua ke nau fe'ofa'aki (Senesi 2:24)

'I he taimi na'e faiangahala ai 'a 'Atama mo 'Ivi 'i he 'ofa, na'a Ne fekumi kiate kinaua pea 'oange ha 'amanaki lelei kiate kinaua (Senesi 3:9, 15)

Tu'unga 'i He'ene 'ofa, na'a Ne fai ai ha fuakava mo 'Epalahame pea tala'ofa mai ha ngaahi tapuaki ma'a e fa'ahinga kotoa 'o e tangata (Senesi 26:4)

'I he 'ofa, na'a ne foaki ai hono 'Alo – Sisu Kalaisi– ke pekia ma'a 'etau ngaahi angahala (Sione 3:16)

Te u lava fefe 'o tali 'Ene 'ofa?

"'Oku tau 'ofa kiate ia, koe'uhi ko ia na'a ne fuofua 'ofa kiate kitautolu"

(1 Sione 4:19)

KO HONO 'ILO'
'O E 'OTUA

FAKAHA 'A E 'OTUA 'I HE FAKATUPU

“Oku fakahā ‘e he ngaahi langi ‘ae nāunau ‘oe ‘Otua; pea ‘oku fakahā ‘e he ‘atā ‘ae ngāue ‘a hono nima.”

(Saame 19:1)

‘Oku kamata ‘aki ‘e he Tohi Tapu ‘a e lave ki he ‘Otua ko e) אֱלֹהִים (elohim). Neongo ko e liliu totonu ‘o e hingoa ko ‘eni ko e "ngaahi ‘otua," ka ‘oku faka‘aonga‘i ia ko ha fo‘i lea pe ‘e taha. Ko ha me‘a hange ko e "I he kamata‘anga, na‘e fakatupu ‘e he ngaahi ‘Otua ‘a e langi mo e mamani"

(Senesi 1:1).

‘Oku ne ‘omi kiate kitautolu ‘a e Tupu‘anga, ‘a ia ‘oku malohi ke ‘omi ‘a e me‘a kotoa pe ‘oku ‘i ai ‘i he Folofola [Sisu Kalaisi], pea ‘i he tokoni ‘a e Laumalie.

‘I he Senesi vahe 2, ‘oku tanaki atu ai ha huafa fakatautaha ki he ‘Otua:) יְהוָה (Yahweh). ‘Oku ‘ikai ke Ne folofola pe he taimi ni, "Tuku ke hoko ia." ‘Oku Ne to‘o ‘a e tangata ‘o o‘i ia ‘aki Hono to‘ukupu. ‘Oku fakahaa‘i ‘e he ‘Otua mafimafi la ko ha ‘Otua fakatautaha mo faingofua ke talanoa ki ai. ‘Oku ne ue‘i kitautolu, ‘oku ne folofola mai, ‘oku ne ako‘i kitautolu, ‘oku ne vahe mai ‘etau ngaue... ‘Oku Ne ‘ofa ‘iate kitautolu.

FAKAHA 'A E 'OTUA 'IA SISU ('IMANUELA)

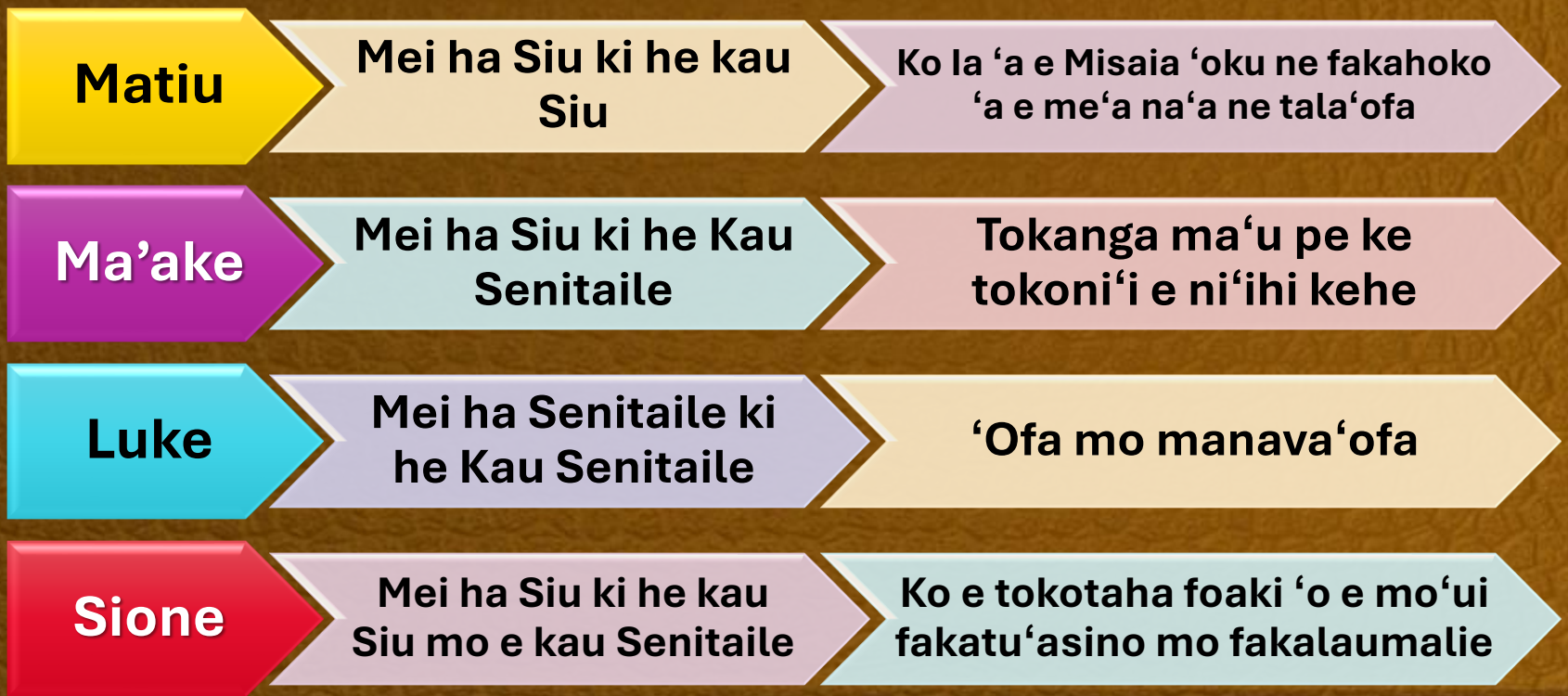
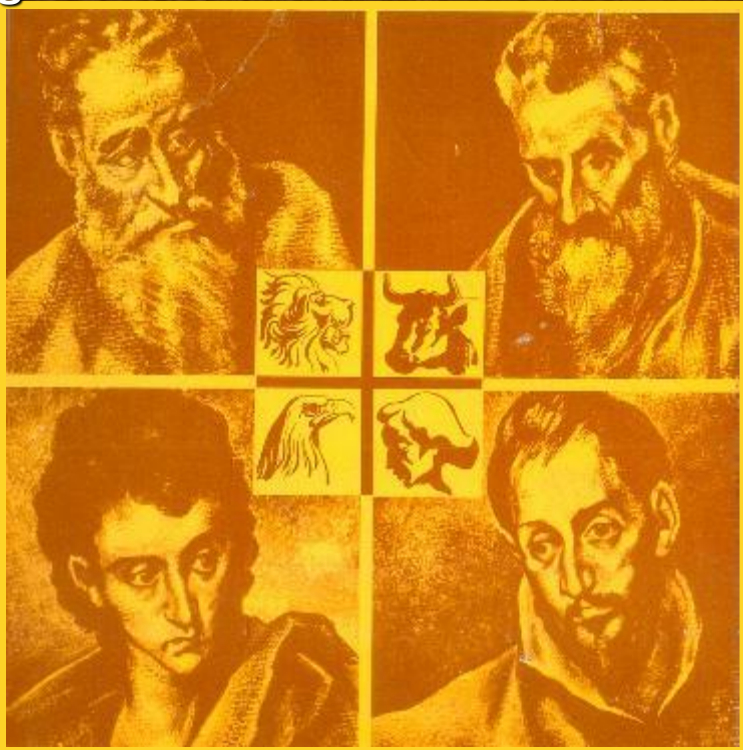
“Oku 'ikai ha tokotaha kuo ne mamata ki he 'Otua 'i ha kuonga; ko e 'Alo pē taha na'e fakatupu, 'aia 'oku 'i he fatafata 'oe Tamai, kuo ne fakahā ia.”

(Sione 1:18)

Kapau 'oku tau loto ke 'ilo'i pe 'oku fēfē 'a e 'Otuá, tau hoko mu'a 'o 'ilo'i 'a Sīsū. Ko e 'Otua ia kuo hoko ko ha sino (Sione 1:14), 'a ia na'a ne fakaha ia 'aki 'ene ma'u 'a e natula fakaetangata koe'uhi ke tau lava 'o mamata mo fanongo ki ai (Sione 1:18; 14:9; 1 Sione 5:20)

Na'e fanongonongo ia 'i ha hingoa fakapalofita na'a ne fakahaa'i 'a e taumu'a 'o 'ene mo'ui: 'Imanuela, 'oku 'iate kitautolu 'a e 'Otua ('Isaia 7:14; Matiu 1:23). 'Oku fakahaa'i mai ia 'e he kau 'evangelio 'e toko fa kiate kitautolu 'i he ngaahi tafa'aki kehekehe.

“Oku ‘i ai ha lauiafe ‘oku nau ma‘u ha fakakaukau hala ki he ‘Otua mo Hono ngaahi ‘ulungaanga... Ko e ‘Otua ko ha ‘Otua ‘o e mo‘oni. Ko e fakamaau totonu mo e ‘alo‘ofa ko e ongo ‘ulungaanga ia ‘o Hono taloni. Ko ha ‘Otua ia ‘o e ‘ofa, ‘o e manava‘ofa mo e manava‘ofa ongongofua. Ko ia ‘oku fakafofonga‘i ai la ‘i Hono ‘Alo, ko hotau Fakamo‘ui. Ko ha ‘Otua Ia ‘o e fa‘a kataki mo e kataki fuoloa. Kapau ko e tokotaha ia ‘oku tau ‘ofa ki ai pea ‘oku tau feinga ke mahino ki hono ‘ulungaanga, ‘oku tau lotu ki he ‘Otua mo‘oni.”

EGW (‘Oku Tokanga Mai ‘a e ‘Otua Kiate Kitautolu, 8 ‘Aokosi)